

Lähihoitajaopiskelijoiden soveltuvuus alalle

SUPERIN OPAS TYÖPAIKOILLE

SUPER

SORA-säädöksillä varmistetaan asiakkaiden, henkilöstön ja opiskelijoiden turvallisuus työssäoppiessa

Sosiaali-, terveys- ja kasvatustieteiden opintoihin kuuluva työssäoppiminen tapahtuu haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten kanssa. On tärkeää turvata asiakkaiden oikeudet hyvään hoitoon ja kasvatukseen sekä taata heidän turvallisuutensa kaikissa tilanteissa. Lisäksi on syytä turvata opiskelijoiden työrauha ja turvallisuus sekä estää vakavat rikokset. Uudessa lainsäädännössä SORA-säädöksillä tarkoitetaan useisiin eri lakeihin kirjattuja säädöksiä, joilla haetaan ratkaisuja opiskeluun soveltumattomuuteen ja pyritään ennalta ehkäisemään ongelmien syntymistä.

SORA-tutkinnot johtavat ammatteihin, joissa työntekijät ovat vastuussa toisten ihmisten terveydestä ja turvallisuudesta. Lähihoitaja työskentelee juuri näiden asiakasryhmien kanssa. Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer pitää välttämättömänä, että SORA-säädökset tunnetaan myös työelämässä. Näin työssäoppimisen aikana ilmenevät soveltumattomuuden kysymykset osataan ohjata ratkaistaviksi oppilaitoksiin. Opiskelu-oikeuteen puuttuminen ei kuitenkaan saa mielivaltaisesti vaarantaa kenenkään perusoikeutta opiskella. Opiskelu-oikeuden rajaamisen tavoitteena on aina oltava hoidon laadun sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden varmistaminen.

LÄHIHOITAJAKSI OPISKELEVAN TERVEYS JA TOIMINTAKYKY

Koulutukseen hakeutumisieheessa opiskelijaksi pyrkiviltä kysytään mahdollisista terveydestä ja toimintakyvystä johtuvista esteistä. Periaatteena on avoimuus ja erilaisten karsivien tekijöiden minimointi. Monet koulutuksen järjestäjät ovat luopuneet pääsykokeista. Koulutuksen järjestäjä voi pyytää opiskelijaksi pyrkivää toimittamaan terveydenhuollon ammattihenkilön lausunnon soveltuvuudestaan alalle. Terveystilaan tai toimintakykyyn liittyvä ongelma voi muodostua esteeksi, ellei estettä voida kohtuullisin toimin poistaa.

LAINSÄÄDÄNTÖ

Opiskelu-oikeuteen puuttumisen perusteet löytyvät **laeista ammatillisesta koulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta. Valtioneuvoston asetuksessa** luetellaan ne tutkinnot, joihin sovelletaan opiskelu-oikeuden peruuttamista koskevia säännöksiä. Lähihoitajan tutkintoon sovelletaan SORA-säädöksiä.

Opiskelu-oikeus voidaan peruuttaa, jos opiskelija vaarantaa **toistuvasti tai vakavasti** toisen henkilön terveyden. Opiskelijan vakava fyysisen tai psyykkisen toimintakyvyn puute, esimerkiksi vakavat mielenterveyden ongelmat tai vakava päihderiippuvuus, voi vaarantaa turvallisuutta.

Rikosrekisterilaissa säädetään, että opiskelijan pitää pyydetäessä todistaa, ettei hänellä ole estettä toimia työtehtävissä tai työssäoppimisessa *kun tehtäviin kuuluu olennaisesti työskentelyä alaikäisten parissa*.

Opiskelijaksi ei voida ottaa henkilöä, joka on rikosrekisteriotteen mukaan tuomittu rangaistukseen sukupuolisiveellisyttä loukkaavasta teosta, seksuaalirikoksesta, törkeästä henkeen tai terveyteen kohdistuneesta rikoksesta tai vähäistä vakavammasta huumausainerikoksesta.

OPETUSHALLITUKSEN OHJEET TYÖSSÄOPPIJAN KOULUTUKSEN JÄRJESTÄJÄLLE

Koulutuksen järjestäjän on syytä pitää työ- ja muut turvallisuusohjeet ajan tasalla ja tiedottaa niistä opiskelijoille.

Koulutuksen järjestäjä voi tarvittaessa antaa opiskelijan terveydentilaa ja toimintakykyä koskevia tietoja työpaikalle. Näin voidaan varmistaa työpaikan henkilöstön ja asiakkaiden sekä opiskelijan oma turvallisuus. Kyseessä ovat arkaluontoiset tiedot, jotka on pidettävä salassa.

Koulutuksen järjestäjän on syytä tiedottaa työssäoppimispaikalle tutkinnon terveydentila- ja toimintakykyvaatimuksista sekä mahdollisuudesta määrätä opiskelija huumausainetestaukseen silloin, kun edellytykset testaamiselle täyttyvät. Lisäksi koulutuksen järjestäjän on hyvä tiedottaa siitä, keneen työpaikan edustajat voivat olla tarvittaessa yhteydessä, jos opiskelijan toiminta työpaikalla vaarantaa turvallisuutta tai antaa aiheita terveydentilan tai toimintakyvyn selvittämiseen.

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN OHJEET TERVEYDENHUOLLON HENKILÖSTÖLLE

Opiskelijan terveydentilan ja toimintakyvyn arvioi tarvittaessa terveydenhuollon ammattihenkilö. Mikäli todetaan, että hakija on tietyin rajoituksin sopiva, kuvataan käytännössä työssäoppimiseen liittyvät rajoitteet. Lisäksi lausunnossa voidaan kertoa, millä keinoilla opiskelun esteet voidaan poistaa.

Lähihoitajan tutkintotodistusta ei voi saada henkilö, jonka ammattitaitovaatimuksia tai opiskelun tavoitteita on mukautettu merkittävästi. Esimerkiksi lääkehoidon ammattitaitovaatimuksia ei saa mukauttaa.

Oppilaitosten pitää puuttua soveltumattomuuteen, kun sille on olemassa selkeät perusteet lainsäädännössä. Ratkaisuja soveltumattomuuteen haetaan yhteistyössä terveydenhuollon henkilöstön kanssa.

OPISKELIJAKSI OTTAMISEN ESTEENÄ VOIVAT OLLA:

- sellaiset psyykkiset sairaudet, jotka estävät käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen osallistumisen, esimerkiksi ajankohtainen hoitamaton psykoosi tai vaikea toimintakykyä heikentävä masennus
- sellaiset fyysiset sairaudet, kuten tuki- ja liikuntaelimestön sairaudet tai vammat sekä krooniset ihottumat, jotka rajoittavat toimintakykyä siinä määrin, että ne estävät käytännön tehtävissä tai työssäoppimisessa toimimisen
- veriteitse tarttuva sairaus, joka saattaa rajoittaa käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen sijoittumista, tai
- päihteiden ongelmakäyttö tai päihderiippuvuus.

SUPERIN SUOSITUKSET TYÖPAIKOILLE

Ota yhteyttä koulutuksen järjestäjään, jos:

- opiskelija vaarantaa toistuvasti tai vakavasti asiakkaan/potilaan terveyden tai turvallisuuden
- opiskelijan puutteellinen tai virheellinen menettely tai piittaamaton suhtautuminen jatkuu huomautuksista huolimatta tai
- opiskelija laiminlyö olennaisesti käytännön tehtävien turvallisuusmääräyksiä.

Kerro opettajalle opiskelijan toimintaan liittyvistä puutteista sekä ohjauksen ja tuen tarpeista suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin. Yksilöi turvallisuutta vaarantavat tilanteet.

Yksittäinen vahinko ei yleensä täytä opiskeluoikeuden peruuttamisen edellytyksiä.

Mikäli opiskelijan epäillään olevan päihtynyt, tulee hänet testata viivytyksettä. Yksilöi päihtymystilaan viittaavat merkit ja oireet. Muutokset opiskelijan käyttäytymisessä tai olemuksessa on syytä ottaa puheeksi ensin opiskelijan kanssa ja tarvittaessa esimiehen ja opettajan kanssa.

Lähtökohtaisesti työssäoppiminen sujuu ongelmitta.
Tässä oppaassa olevat ohjeet on tarkoitettu poikkeustilanteisiin.

LINKIT

Lisätietoa SORA:sta SuPerin verkkosivuilla

www.superliitto.fi/tyoelamassa/tutkinnot-ja-patevyydet/ratkaisuja-soveltumattomuuteen-sora/

Opetushallituksen ohjeet koulutuksen järjestäjälle

www.oph.fi/julkaisut/2015/koulutuksen_jarjestajille_keinoja_puuttua_opiskeluun_soveltumattomuuteen

Sosiaali- ja terveysministeriön ohjeet terveydenhuollon ammattihenkilöille

stm.fi/julkaisu?pubid=10024/125752

Opetus- ja kulttuuriministeriön aineistot, mm. säädökset

www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutuspolitiikka/vireilla_koulutus/arkisto/sora/

Opetushallitus:

Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, tutkinnon perusteet
eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esitys/133953/ops/tiedot

Erikoismääräykset eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/esitys/133953/ops/sisalto/286825

Opetushallitus: opiskelijan terveydentilavaatimukset

www.oph.fi/download/167903_Maarays_27_011_2015.pdf

TYÖTÄ LÄHELLÄ IHMISTÄ

SuPer on Suomen suurin sosiaali- ja terveysalan sekä kasvatusalan toisen asteen tutkinnon suorittaneiden ja aloille opiskelevien ammattiliitto. SuPer on ainoa liitto, joka on keskittynyt lähi- ja perushoitajien edunvalvontaan.

SUOMEN LÄHI- JA PERUSHOITAJALIITTO SUPER RY

Ratamestarinkatu 12, 00520 Helsinki

puh. 09 2727 910

faksi 09 2727 9120

www.superliitto.fi

facebook.com/superliitto

Twitter ja Instagram @superliitto

Ovatko jäsentietosi ajan tasalla? Voit tarkistaa ne helposti jäsensivuilta. Kirjautu osoitteessa www.superliitto.fi

LIITY SUPERIIN!

Skannaa koodi ja täytä liittymislomake kätevästi verkossa.

SUPER